

П **О В Я В Л Е Н И Я**

На I и II стр. за петдесетъ рубли I л.
На IV-та " " " " " 40 ст.

На малка облож. отъ 23 думи 15 ст.

Всичко въ прѣдплата.

Крѣсто в. „Востокъ“—София.

Директоръ-отговорникъ: С. РАДЕВЪ

ВОСТОКЪ

ЕЖЕДНЕВЕНЪ ВЪСТНИКЪ.

А Б О Н А М Е Н Т Ъ

За България:

За година	10 лева
„ 6 месеца	6 „
„ 3 месеца	4 „

За странство 34 лева за година.

Абонамента внасятъ на 4 и 13 числа.

Единъ брой 5 стотинки.

Девети Августъ.

Детронирането на князь Александра

Нощта бѣ тъмна, една трагична нощъ съ ниско небе и съ тежка таинственостъ. Сѣтъкащи се ноща въ галния вратъ и сетѣ поца да вали дребенъ дъждъ, на присекулки. Войската въраше стройно, млъчливо, ужно и непрѣгната. Наближаваше до София, една въ дона, подъ командата на Стояновъ, се отби къмъ лагеръ на 1-я пѣши полкъ; другата вѣдѣ въ града. Улицитѣ бѣха пусети въ тяхъ княза доба. Отъ дъжда пътя бѣ станалъ каленъ и вържежа на войницитѣ не даеше никакъ шумъ.

Часътъ бѣ близо 3, когато съзвѣстнителитѣ пристигнаха до двореца и го заобиколаха. Дѣявателно отъ шефката юнкерска рота взеха финансовото министерство и хотелъ България; другитѣ два взвода се построиха отъ къмъ руското агентство. Единъ извола отъ втората юнкерска рота застана прѣдъ сѣмъ каруленъ домъ; останалитѣ 3 взвода — между вратитѣ на двора и каруленъ домъ, успоредно съ градската градина. Една рота отъ Струмския полкъ се нареди на Александровската площада, а тритѣ други роти взеха останалитѣ фасади на двореца. Часовитѣ не указаха никакво съпротивление; аждайски прѣдъ себе си офицери, тѣ сложиха ор-

жето си, безъ никакво подозрѣние; тѣ мислѣха че се върши вѣжковъ маневъръ. Началникътъ на карула, кап. Зафировъ, бѣ въпречетъ въ заговора. Личнитѣ тѣлохранители на княза се потанка. Само доверени му служители, Димитъръ Анковъ, уплашенъ отъ това странно обсаждане на двореца въ тъмни нощи, затече се въ спалнята на своя господарь. Ваше Височество, бѣгайте! Искать да Ви убиятъ! — каза той и му подаде единъ револверъ. Князътъ скочи отъ леглото си и една обдѣнчъ, третия къмъ единъ стъкленъ вратъ, прѣдъ който се наляже съ градината. Но тука го прѣсрѣдиха войници, които насочиха сръбчу него щиковитѣ си: „Назадъ!“ Князътъ заговори набърже вратата и се поцарна. Шумътъ въ двора продължише. Князътъ се качи въ горния етажъ и се показа на единъ прозорецъ: отъ всички страни двореца бѣ заобиколенъ. Въ това врѣме се дадохъ три звъна на въздуха, сигналъ, който трѣбваше да извади въ ардевайския полкъ да бъде готовъ. Патронитѣ не бѣха всички ялови, както бѣ разпоредено; нѣкои отъ тѣхъ се оказаха пълни и коршунитѣ, като спушиха прозорцитѣ на ватрѣшитѣ апартаменти, забодоха

се въ тавана. Сѣдѣлъ заловитѣ офицеритѣ извикаха: „Да живѣе България!“ „Долю нѣмеша!“ Войницитѣ подѣха тяхъ викове, механизически. На князитѣ не оставаше вече никакво съмнѣние върху смисълъта на тяхъ манифестация. Той слѣзе въ спалнята си, обу се и огласи сабата си. Единъ отъ служачитѣ, чиновникъ, излязе на параднитѣ врати, и, обръщайки се къмъ една група офицери и юнкери, попита: „Какво искате?“

— „Искаме да изваже Негово Височество“ отговориха тѣ.

Слушачитѣ изчеза. Минаха се 15—20 минути, никой не се вѣсти. Виковеитѣ се повториха, по-сурови тоя пътъ. Сѣщото цѣвнѣно дѣше изваже на вратата и звани:

— „Негово Височество ше изваже сабадъ два часа“.

— „По-скоро да изваже“ викаха офицеритѣ.

— „Сѣдѣлъ единъ часъ“.

— „Не, сега да изваже, сега още!“

Сѣдѣлъ малко се видъ князътъ, придруженъ отъ братъ си Францъ Иосифъ. Князътъ бѣ облеченъ въ военно палто, бѣла сукнена съ червенъ гайтанъ фуражка, високи чевени; братъ му носеше формата на 1-я конни полкъ, въ сортукъ. Князътъ бѣ бѣвенъ и гласеше уплашено. „Ваше Височество, обрѣна се Груевъ къмъ него, имате ли револверъ?“ „Не, отговори княза, но имамъ сабя подъ палтото си“. Покрѣвъ настана млъчине. Никой отъ офицеритѣ не смѣеше да продума

сгрѣшно слово. „Ваше Височество, азъми най-сетѣ Радко Димитриеви, нашето отечество се намира въ тѣрѣшъ опасно положение и то ше загине, ако Вий оставате на българския прѣстолъ“. Радко Димитриеви изказа тяхъ думи набързо, съ единъ гласъ и грубъ гласъ, който се стареше да бъде тѣрѣшъ. Нѣкои казаха сетѣ, че той се напълъ прѣдъ нощта, за да има повече куражъ. „Ако да бѣхъ зналъ, отговориха княза, че макаръ и единъ солдатитѣ има въ войската, който нѣмира мосто отказване отъ българския прѣстолъ за необходимо, азъ бихъ се отказалъ самъ“. Сѣдѣлъ тоя тоя се обрѣна къмъ Груевъ: „Майоръ Груевъ, каза той. Все викаше въ понеделничко почетенъ репортъ у мене; защо не ми казаше тоя тоя?“

„Азъ синахъ тоя за невъзможно, Ваше Височество“. Князътъ говорѣше съ тихъ и нѣкакъ далеченъ гласъ. Въ лицето му сега, из мѣстото на треногата отъ тѣрѣши моментъ, се четеше една меланхолия. Незлобиво каза братъ Груевъ бѣ покърненъ отъ Радко Димитриеви, който сѣка бѣ Каравеловъ би другаритѣ му бѣлоха забравуватъ, викаше, че въ подлѣтѣ вѣра до параднитѣ врати. „Мислѣхъ, че азъ вѣдѣхъ, освѣтъ Г. не мислѣхъ, Димитриеви, кап. П. не мислѣхъ. Сѣка на юнкери. Съзвѣстнителитѣ и вѣдѣха тоя тоя“.

1) Прѣзвѣтане такъ сѣдѣтъ К. Баритѣ. Дворецъ показа му да се върне отъ войската.

што княза самъ да напише указа за своето отрѣчение, но той отказа. Единъ юнкеръ, Радко Оичаровъ, сѣдна тогавъ на масата, дѣто стоитѣ регистритѣ, и почна да пише подъ диктовката на Радко Димитриеви. Указътъ гласеше: „Понеже българския народъ и войската намиратъ, че мосто по-нататъчно стоене на българския прѣстолъ е вѣрѣлно за интереситѣ на страната, то азъ се отказвамъ отъ прѣстоломъ, като обещавамъ, че не ше имамъ заного и за нѣпрѣдъ никаква претенция“. Князътъ взе бумагата, прочете я, произнесе едно прѣтѣжено „добръ!“ и подписа: „Богъ да нази вѣмаша България. Александъръ“.

„Сѣга върнете съ насъ“, заповѣда Радко Димитриеви. Князътъ трагна безъ никакво съпротивление. Съзвѣстнителитѣ го заведоха въ военното министерство.

Въ това врѣме се връщаше майоръ Стояновъ и Бендеревъ съ тѣхната колона. Тѣ бѣха обгоржѣли третина зружина и я водѣха съ себе си. Кап. Вазовъ бѣ спрѣшилъ сѣщо сюмъ мисля.

Въ телеграфната станция, разказа той, чиновнитѣ сѣдѣха. Събудихъ ги, поставихъ войницѣ до апаратитѣ, а тѣхъ арестувахъ. Отъ тамъ минахъ покрай клѣшатъ на Каравелова. На вратата му имаше единъ стражаръ, когото прѣдодохъ на двана войницѣ. Шумътъ събуди сѣнитѣството. Каравеловъ и жешъ

му се явиха на прозореца сѣни. Азъ извикахъ: „Петко Каравеловъ арестуванъ е!“ Той попита: „Какво е тоя? Що е тоя?“ Но като видѣ войницитѣ, дръмна се наватрѣ и затвори прозорецъ. Арестуването на Каравеловъ не бѣ прѣдвидено; азъ го извадихъ по свои гласъ, понеже знаехъ неговитѣ колебания. Сѣдѣлъ тоя отидохъ да арестувамъ флигелъ-адютантитѣ и братъ Корина. Прѣдъ вратата поставихъ единъ часовой. Въ това врѣме се чувахъ виковеитѣ долу: прѣдъ двореца. Дѣтъ глави се вѣдѣха на прозорецъ: „Какво стана? Що има?“ Азъ извикахъ на часовоя: „Ако се покаже нѣкой на прозорцитѣ, ше спрѣдѣшъ“. Главитѣ се оттеглиха наватрѣ, а азъ отидохъ при другаритѣ си. Тѣ водѣха княза въ военното министерство.

Заловитѣ и виковеитѣ на войската бѣха събудили градътъ. По улицитѣ почнаха да се явяватъ тогавъ тукъ-тамъ любопитни хора. Между двореца и военното министерство се образуваха малки групи, които коментираха извршеното дѣло съ едно строго спокойствие. Главтаритѣ на заговора бѣха зведени съ княза въ салона на военното министерство. Тука нѣкои офицери се държиха недослѣдно сѣрѣмо княза. Най-нахлѣно се е държалъ Радко Димитриеви и то не толкова може би отъ злоба, колкото отъ гонимостта; той искаше да покаже съ думи, съ жестове, съ алюзии, че на тоя велико дѣло, вѣдѣхъ и азъ, раководителя, автора е

2) Документъ е изваденъ Груевъ прѣказа неговото съдържание както го бѣ запомнилъ.

той, безодобния стратег, когото князът не бѣ призналъ. Върху това когото княз говори въ военното министерство, щаз се твърда малко. Той поиска да види Каравелова; отговориха му, че това е невозможно. Желанието му да повикатъ поне частни му секретарь Мангеса не бѣ също уважено. Позволиха му да напише до Мангеса една записка, съ която искаше да му се изпратят пари и дрѣхн за прѣоблечане. Поръчката биде изпълнена на часа. За княз и за братъ му бидоха донесени капуцинеръ и кафан. Князът не се докосна до тѣхъ, но Францъ Иосифъ, по-младъ показа добъръ апетитъ. Князът поиска една цигара. Павловъ си спомни тогава за своя благодарителъ и му подаде табакера си, мълвевски смутено: „Азъ... азъ Ви съмъ длъженъ, Ваше Высочество... длъженъ съмъ Ви до гроба“. Князът не му отговори; сегнѣ попита: „Кадѣ ще ме водите?“, но не получи никакън отговоръ. Мислевки за родителѣтѣ си, за тѣхната тревога, той продуми: „Въ Дармштадъ не ще знаятъ какво е станало съ мене, дали съмъ останалъ живъ“. Около него сега воева мълчаха. „Да вървимъ тогава“, каза той. Обаче пригответената не бѣха още свършени. Може би, съзаклѣтничнѣтѣ искаха што заминаването на княз да биде съпроводено съ една народна манифестация. Тълпата обаче бавно растѣше. Най-сетнѣ пристигнаха файтоунтѣ; тѣ бѣха прѣнати съ четири коне.

Часътъ бѣ вече 5. Зората из-

грѣваше, обидоша елигъ хубавъ денъ. Небето, слѣдъ дъжда, бѣ ясно. Угрѣвната дрѣвашина имаше чудесна прозрачностъ. Отъ намекрениѣтѣ дървета на града сѣта гравина имаше една лѣтъ на свѣжостъ.

Когато князътъ слѣзе отъ военното министерство, публиката се стече да го види. Тя се състоеше повечето отъ макселонци, които работѣха въ админето на хотелъ Болдариа и бѣха нарочно докарани отъ Кесиковъ. Отъ познатитѣ софнинци бѣха само двамама: Ив. Д. Гешовъ и Ал. Людсковъ. Облѣченъ въ курткя, възсѣдалъ на едно дребно конче, Кесиковъ циркулираше между зрителитѣ, никакки: „Долу нѣмеш!“ Само нѣколко рѣчки гласове полемаха неговитѣ думи; множеството бѣ сега замислено и мълчаливо.

Князътъ се качи на първия файтонъ заедно съ кап. Каражнеть. Въ втория файтонъ сѣднаха Францъ Иосифъ и кап. Зифиронъ. Останалитѣ седемъ файтони бѣха пълни съ юнкери. На първитѣ два файтона, до коннаша, сѣдѣше единъ юнкеръ. Когато файтонитѣ тръгнаха, чува се пакъ виковете долу.

Кесиковъ се спусна къмъ князъ за да го заплюе. Но файтонекитъ ударн конетѣ и кортежа потегли.

Отъ тротоара, Радо Димитриевъ гледаше какъ файтонитѣ се отдалечаваха, и адѣше единъ геврекъ. Той се надигна къмъ Кесикова и му каза нѣщо. И двамата се изсмиха весело.

А публиката почна да се разотива бешумно.